

Ej sekretess

Remissvar

Datum	Diarienummer	Ärendetyp
2022-10-28	22FMV5530-2	1.3
		Sida
		1(13)

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens

-

Ert datum

2022-06-30

Er beteckning

Fö2022/00728

Svar på remiss av betänkande Materieförsörjningsstrategi för vår gemensamma säkerhet, SOU 2022:24

Försvarets materielverk (FMV) har tagit del av Materieförsörjningsstrategiutredningens slutbetänkande *Materieförsörjningsstrategi för vår gemensamma säkerhet* (SOU 2022:24), som Försvarsdepartementet har remitterat för synpunkter. Utöver inledande generella synpunkter kommenteras även specifika avsnitt i betänkandet.

Sammanfattning

FMV noterar att utredningen är genomarbetad och väl redovisar tillvägagångsätt och förväntat resultat. FMV noterar också att strategin inte är en generell metod utan snarare beskriver principer och förhållningssätt som ska präglade materieförsörjningen samt vilka avvägningar som ska göras för att målet ska uppnås. Flertalet ställningstaganden, överväganden och analyser ska enligt strategin beaktas och genomföras inför materielanskaffning. Detta tjänar både ekonomiska och strategiska intressen. Det är dock viktigt att avvägning sker mot att anskaffning ska kunna ske snabbt och effektivt.

Den föreslagna strategin ligger i linje med hur FMV bedriver sin verksamhet och med de resonemang som förevarit i myndigheten de senaste åren vad gäller exempelvis försörjningstrygghet och internationellt samarbete. Den stödjer också FMV inriktning att göra goda affärer samt att hushålla med statens resurser. FMV anser därmed att den föreslagna materieförsörjningsstrategin är ändamålsenlig och kan användas i sin nuvarande form.

FMV lyfter fram följande huvudpunkter:

- FMV bejaktar utredningens beskrivning om behovet av att strategin implementeras, operationaliseras och aktivt förvaltas. Detta medger att påverkan från en föränderlig omvärld löpande kan omhändertas.
- Ett svenskt Nato-medlemskap behöver inte påverka strategin på ett fundamentalt sätt. Nato-medlemskapet kanske snarare öppnar fler valmöjligheter som behöver avvägas inom ramen för de principer som strategin definierar. FMV anser därför att Nato-frågan kan hanteras inom ramen för en aktiv förvaltning av strategin.
- Kriget i Ukraina har visat på vikten av internationellt samarbete. Det finns ett behov av att medlemsstaterna i EU i ökad omfattning genomför kravharmonisering och samordnar sina

FMV

Försvarets materielverk

115 88 Stockholm

Besöksadress: Banérgatan 62

Tel: 08-782 40 00

Fax: 08-667 57 99

registrator@fmv.se

www.fmv.se

Org.nr: 202100-0340

VAT nr: SE202100-0340-01

upphandlingar. FMV stödjer därför utredningens förslag att undvika svenska särkrav som begränsar möjligheterna till kostnadsdelning.

- FMV noterar behovet av påskyndad materielförsörjning men konstaterar också att frågeställningen är komplex. För att kunna uppnå ökad förmåga till en reell påskyndad materielförsörjning behöver såväl regelverk, processer och prioriteringar ses över för att kunna uppnå syftet att i en kris- eller krigssituation tidigt kunna tillställa Försvarmakten leveranser av efterfrågad materiel. Detta behöver fördjupas vid implementeringen av strategin.
- Mot bakgrund av den föränderlighet som nu präglar världspolitiken och den påverkan som förändringarna kan ha på svensk materielförsörjning föreslår FMV att en periodisk översyn av den kommande materielförsörjningsstrategin etableras.
- När det gäller begreppen Väsentliga säkerhetsintressen (VSI), strategiska materielområden och kritiska teknikområden noterar FMV att innebörden i dessa begrepp behöver fördjupas och konkretiseras vid implementering av strategin. FMV kan även se behov av ytterligare strategiska materielområden och det måste därför definieras en process för hur dessa kan skapas och utvecklas.
- När det gäller relation med marknaden har FMV redan idag en bred och omfattande dialog med försvarsindustrin. En bred dialog kan dock, om den inte genomförs på rätt sätt, bryta mot upphandlingslagstiftningen och få både rättsliga och ekonomiska följder.
- FMV bejakar utredningens rekommendation att regeringen ser över de finansiella villkoren för myndigheterna. En ökad flexibilitet i anslagskredit och anslagssparande motsvarande det som Trafikverket har skulle vara positivt för materielförsörjningen.

FMV ger också ett antal detaljerade kommentarer på specifika avsnitt i utredningen samt de förslag och rekommendationer som utredningen för fram. FMV bejakar alla förslag och rekommendationer utom ”Krigsplanering av personal inom företag” som FMV anser redan är genomförd samt ”Utvecklad samverkan inom staten vid större materielanskaffningar” som FMV bedömer kan innebära större kostnader än utredningens 0,4 mnkr beroende på omfattning på anskaffningar samt i vilken mån FMV tar ut avgift för det genomförda arbetet. Man behöver också beakta det faktum att FMV regleringsbrev innebär att FMV kapacitet vid högre beredskapsnivåer kommer att fokuseras till Försvarmaktens behov och utrymmet för stöd till andra myndigheter kommer sannolikt minska om inte regeringen beslutar om ett utökat uppdrag till FMV och att resurser i så fall tillförs.

Generella synpunkter

Implementering och förvaltning av strategin

FMV delar utredningens syn på att implementeringen av strategin behöver ske inom respektive myndighet utifrån myndighetens uppgift och ansvar samt att vissa delar behöver operationaliseras gemensamt mellan Regeringskansliet, Försvarmakten, Totalförsvarets forskningsinstitut och FMV. FMV bejakar att denna operationalisering bör ske i en myndighetsgemensam koordineringsgrupp och framhåller också vikten av att Regeringskansliet leder en sådan koordineringsgrupp. FMV bejakar också utredningens bedömning att strategin aktivt bör förvaltas.

Påverkan på materieförsörjningsstrategin på grund av svenskt medlemskap i Nato

FMV bedömer att ett svenskt medlemskap i Nato kommer att påverka materieförsörjningen. Aspekter som kan påverka är: användningen av strategiska materielområden och dessas eventuella koppling till Natos gemensamma planering inom Nato Defence Planning Process (NDPP), fördjupad medverkan i standardiseringsarbete, kravställning på materiel, anskaffning via Foreign Military Sales (FMS), Nato Support and Procurement Agency (NSPA) och Nato Communications and Information Agency (NCIA), en ökande ambition inom Nato vad gäller utveckling av framväxande och kritiska tekniker och försvarsindustrins möjligheter till export. Det är däremot inte självklart att ett svenskt Nato-medlemskap behöver påverka strategin på ett fundamentalt sätt. Nato-medlemskapet kanske snarare öppnar fler valmöjligheter som behöver avvägas inom ramen för de principer som strategin definierar. FMV anser därför att Nato-frågan kan hanteras inom ramen för en aktiv förvaltning av strategin.

Påskyndad materieförsörjning vid kris och krig

Utredningen pekar på behovet av en långsiktig men också flexibel materieförsörjning som är behovsdriven och präglad av välunderbyggda beslut och balanserad risktagning. Under vissa omständigheter, till exempel vid kris och krig, finns också behovet av påskyndad materieförsörjning för att stödja forcerad förmågeuppbyggnad. Detta måste i sin tur avvägas mot påverkan på långsiktiga mål. FMV bejakar detta men noterar också att frågeställningen är komplex. Frågan kommer att behöva fördjupas vid implementeringen av strategin. Enligt FMV aktualiserar kriget i Ukraina denna fråga. Varje kris och krig kommer medföra specifika prioriteringar, som kommande strategi behöver kunna stödja.

Utredningen tar upp påskyndad materieförsörjning i flera avsnitt av utredningen, bland annat kopplat till FMV alternativa produktionsplan. FMV uppfattar att påskyndad materieförsörjning främst handlar om tidigareläggning av redan planerad anskaffning, tillförande av mer ekonomiska medel samt tidigarelagda bemyndiganden kopplade till verksamheten, FMV bedömer även att dagens planering för påskyndad materieförsörjning inte innebär några avsteg från ordinarie processer eller regelverk. En tidigareläggning kan också kräva ett riksdagsbeslut om ett utökad behov av särskilt beställningsbemyndigande krävs. Med beaktande av gällande processer och regelverk som myndigheterna har att förhålla sig till finns det svårigheter och utmaningar kopplat till att påskynda anskaffning och att möjligheten att få leveranser på kort sikt riskerar att överskattas. För att kunna uppnå ökad förmåga till en reell påskyndad materieförsörjning behöver såväl regelverk, processer och prioriteringar ses över för att kunna uppnå syftet att i en kris- eller krigssituation tidigt kunna tillställa Försvarmakten leveranser av efterfrågad materiel.

Försörjningstrygghet och globalt säkerhetspolitiskt läge

Det globala säkerhetspolitiska läget präglas i stort av den pågående stormaktskampen mellan USA och Kina. Det har blivit uppenbart att teknikutveckling, handel, ekonomi och säkerhetspolitik blir alltmer sammankopplade och inte längre kan hanteras separat. Detta aktualiserar frågor om försörjningstrygghet, exportkontroll, försörjning av kritiska komponenter, framväxande och omvälvande teknik, stopp i globala försörjningskedjor samt skyddande av integritetskritisk kunskap. Det i sin tur påverkar vilka företag/stater vi kan handla med samt vilka samarbeten vi genomför med vänligt sinnade stater. Då svensk materiel- och teknidförsörjning är mycket beroende av den transatlantiska länken kan ett svenskt gemensamt förhållningssätt till ovanstående frågeställningar beredas inom fler politikområden än traditionell försvarspolitik.

Med en ekonomi exponerad mot världshandeln och mot bakgrund av sitt militärgeografiska läge visar Sverige aktivt intresse för frågor som rör säkerställandet av en robust försörjningstrygghet i Östersjöregionen. Försörjningskedjorna är globala – inte ens europeiska – och det är inte troligt att Sverige kan vara självförsörjande på den typen av materiel och råvaror som efterfrågas. Sverige intar dock en särställning i jämförelse med merparten av EU:s medlemsstater då den svenska linjen understryker vikten av att balansera å ena sidan uppfyllandet av den strategiska autonomin, inbegripet en stärkt europeisk försvarsindustriell och -teknologisk bas, med å andra sidan garanterandet av icke-störande villkor och förutsättningar för försvarsindustrin.

Mot bakgrund av den föränderlighet som nu präglar världspolitiken, vilket framgår av ovanstående, och den påverkan som förändringarna kan ha på svensk materielförsörjning föreslår FMV att en periodisk översyn av den kommande materieförsörjningsstrategin etableras. En sådan översyn genomförs med fördel inom den av utredningen föreslagna myndighetsgemensamma koordineringsgruppen.

VSI/Strategiska materielområden/Kritiska teknikområden

FMV bejakar förslaget till ny definition av VSI samt införandet av begreppen strategiska materielområden och kritiska teknikområden. FMV noterar att innebörden i dessa begrepp behöver fördjupas och konkretiseras vid implementering av strategin. Utredningens tolkning av användandet av begreppet VSI behöver beaktas då det kompletterar de strategiska materielområdena och behöver förstås för att kunna definiera dessa samt hur begreppet ska kunna tillämpas i sin egen rätt. Strategiska materielområden bedöms i hög grad påverka upphandlingar och produkter. Med ett närmare Nato-samarbete, och då speciellt inom Norden, blir det viktigt med samsyn med Finland och Norge avseende detta begrepp och dess utmaning och möjligheter.

Utredningen pekar ut de tre nuvarande VSI som strategiska materielområden. FMV konstaterar att dessa är i sig olika och behöver definieras var för sig gällande långsiktiga inriktningar, ambitionsnivå och beräknad ekonomisk omfattning. FMV kan även se behov av ytterligare strategiska materielområden och det måste därför definieras en process för hur dessa kan skapas och utvecklas. Strategiska materielområden kan hanteras såväl nationellt som internationellt och bör vara kopplade till ett specifikt förmågebehov och att det finns en stark svensk position inom området.

Kritiska teknikområden är i dagsläget till viss del rent militära men till stor del civila och drivna av civila aktörer och det är därför viktigt att interaktionen med dessa stärks för att säkerställa framtidssäkrad materiel.

Relationen till försvarsindustrin

FMV noterar den ökade vikt försvarsindustrin ges jämfört med Försvarsmakten och FMV befintlig strategi från 2007. FMV har redan idag en bred och omfattande dialog med försvarsindustrin genom till exempel Försvarsföretagsdagarna, Fördjupningsseminarier och Försvarsentreprenördagarna. Detta är dock komplext, till exempel är säkerhetsaspekter och förmågebehov svåra att dialogisera med marknaden i en upphandlingssituation och all dialog med marknadens aktörer förutsätter att detta sker i enlighet med upphandlingslagstiftningen och de grundläggande principerna för upphandling.

Översyn av finansiella villkor

FMV bejakar utredningens rekommendation att regeringen ser över de finansiella villkoren för myndigheterna. En ökad flexibilitet i anslagskredit och anslagssparande motsvarande det som Trafikverket har skulle vara positivt för materielförsörjningen.

Kommentarer till specifika avsnitt i utredningen

13.5 Planering och ledning ska bidra till att behov av materiel och tjänster möts i fred, kris och krig

När det gäller planering och ledning av materielförsörjningen konstaterar utredningen att staten behöver ha tillräcklig kompetens för att med integritet kunna definiera förmågebehov och kravställa materiel. Detta är uppgifter som inte kan överlämnas till industrin. FMV konstaterar att även inom staten har Försvarsdepartementet, Försvarsmakten, FMV och andra myndigheter sina roller och uppgifter och att planer och genomförande baseras på detta. FMV noterar att för att effektivitet och flexibilitet i materielförsörjningen inte ska påverkas negativt bör avsteg från de normala rollerna minimeras och i så fall hanteras koordinerat och samordnat.

Utredningen adresserar staten som helhet med strategin och definierar därmed inte hur uppgifter ska fördelas mellan aktörerna i materielförsörjningen. FMV noterar att för en effektiv materielförsörjning med korta ledtider är samarbetet mellan Försvarsmakten och FMV av högsta vikt. FMV anser att nuvarande arbetsmetoder, processer och gränssytor mellan myndigheterna kan förbättras ytterligare. Ett myndighetsgemensamt arbete pågår redan och det behöver fortsätta även kopplat till implementeringen av den föreslagna strategin. FMV noterar att detta görs inom ramen för nuvarande ansvarsfördelning i enlighet med myndigheternas instruktion.

13.7 Materielförsörjningen ska stödja forcerad förmågeuppbyggnad

Beskrivningen av vad som krävs för att staten ska kunna förfoga över något är något missvisande och kan tydliggöras. Förfogandelagen ”aktiveras” inte utan gäller redan idag. Däremot blir de delar av lagen som möjliggör förfogande tillämpliga först vid bland annat krig eller krigsfara (vilket i sin tur kräver regeringens beslut om höjd beredskap).

Av avsnittet framgår att ”planeringen bör också beakta behovet av att upprätthålla export från Sverige även vid påskyndad materielförsörjning i syfte att säkerställa leveranser från andra länder till Sverige.” Resonemanget synes vara att länder som Sverige godkänner export till kommer att godkänna export av försvarsmateriel till Sverige. Det kan finnas en risk med ett sådant resonemang och man kan inte alltid räkna med detta. Ömsesidigt beroende ökar möjligheterna till leveranser men utgör ingen garanti. Jämför med materielanskaffningen under Covid 19-pandemin.

13.8 Försörjningslösningar ska vara uthålliga och robusta

När det gäller uthållighet tydliggörs nu att den tidsmässigt ska omfatta tre månader. Utredningen bedömer att detta behöver hanteras genom i första hand lagerhållning och försörjning genom statens egna resurser och i andra hand genom avtal och överenskommelser. Det nämns dock inget i utredningen om när detta ska vara uppnått eller inom vilka områden uthålligheten ska öka. FMV noterar att val av metod för att uppnå tillgänglighet och uthållighet kan variera beroende på typ av materiel. Detta behöver utvecklas vidare vid implementering av strategin.

I avsnitt ”Val av försörjningslösningar ska ske så att tillräcklig uthållighet och robusthet kan uppnås” noterar utredningen att tillgängligheten, även vid störda handelsflöden och avbrutna

kommunikationer, ska säkras. FMV erfarenheter från Covid 19-pandemin och Ukrainakrisen är att detta visat sig vara svårt att genomföra i praktiken.

Avsnitt ”Krigsviktiga företag ska identifieras”, s. 311. Förslaget att krigsviktiga företag ska identifieras bör analyseras i synnerhet utifrån konkurrenslagstiftningen. En stor del av försvarsföretagen i Sverige har ett utländskt ägande. Det kan därför finnas skäl att utreda vilka styrningar dessa företag kan omfattas av, och krav på andra prioriteringar än de som gäller för svensk försvarsmaterieförsörjning. Kan ett sådant företag till exempel omfattas av prioriteringar i det land ägarbolaget har sin hemvist? Denna och andra frågor behöver fördjupas vid implementeringen av strategin. I det sammanhanget kan även statens roll i förhållande till försvarsföretag diskuteras.

13.13 Staten ska sträva efter att nyttja marknadens möjligheter

Utredningen noterar att ”Konkurrens ska vara huvudmetod” men att upphandla i konkurrens genom annonserade förfaranden är inte bara en ”huvudmetod” utan ett förfarande som ska tillämpas om inte lag ger möjlighet till undantag. Detta kan tydliggöras i strategin med tanke på de rättsmedel som leverantörer kan tillgripa för det fall upphandlingen inte genomförs enligt lag.

13.16 Staten bör nyttja internationella samarbeten när det bidrar till målet med materieförsörjningen

Kriget i Ukraina har visat på vikten av internationellt samarbete. Det finns ett behov av att medlemsstaterna i EU i ökad omfattning genomför kravharmonisering och samordnar sina upphandlingar. FMV stödjer därför utredningens förslag att undvika svenska särkrav som begränsar möjligheterna till kostnadsdelning. Genom att anskaffa likadan eller liknande materiel ökar förutsättningarna för interoperabilitet samt möjliggör att länder på ett enklare sätt kan samutnyttja och låna ut materiel till varandra i händelse av kris och krig. Det bidrar i sin tur till ökad försörjningssäkerhet inom Europa. Flera EU-initiativ kring bland annat gemensam upphandling pågår för närvarande.

13.17 Staten ska finansiera och bedriva forskning och utveckling för det militära försvarets behov

FMV stödjer de punkter som presenteras i avsnittet, men dessa kan kompletteras med följande kommentarer.

Icke objektsbunden teknikutveckling för att stödja materielutveckling och –anskaffning sker inom anslag 1:3.2 på raden materielutveckling och demonstratorer. Viktigt att poängtera är att detta inte innebär att man inte behöver göra utveckling inom materielprojekten och att det inte innebär att alla risker är minimerade, de är endast reducerade. För att detta skall fungera behövs framförhållning i materielprojekten (många år) med en tydlig koppling mot den FoU som bedrivs.

Staten ska över tid bedriva forskning och teknikutveckling i kompetensbevarande och kompetensutvecklande syfte. Detta har framförallt varit riktat mot myndigheterna efter neddragningarna på anslag 1:4, det är nu viktigt att även industrin ses som kompetensbärare och att dess kompetens utvecklas när det tillförs mer medel.

Staten bör utveckla och bevara kompetens som är kritisk för statens möjligheter att anskaffa materiel. Då detta syftar på företagets förmåga att leverera är det viktigt att detta fokuseras på de områden där vi bedriver eller önskar bedriva utveckling, till exempel strategiska materielområden men också till de teknologier som man önskar stärka.

13.18 Staten ska nyttiggöra forskning och utveckling

I de fall staten finansierar forskning, teknikutveckling eller materielutveckling ska staten säkerställa att resultatet kan nyttiggöras i materieförsörjningen. För staten gäller det att både ha möjlighet att nyttja framtagna immateriella rättigheter men också ha möjlighet att bedriva materielutveckling utan att detta är ett hinder vid vägval för anskaffning. Det är viktigt att i slutändan kunna rikta upphandlingar när större investeringar har gjorts inom forskning och utveckling. Något som måste beaktas innan investeringar inom forskning och utveckling görs.

13.19 Staten ska identifiera och inrikta strategiska materielområden

FMV bejakar förslaget till ny definition av VSI samt införandet av begreppen strategiska materielområden och kritiska teknikområden. FMV noterar att innebörden i dessa begrepp behöver fördjupas och konkretiseras vid implementering av strategin. Utredningens tolkning av användandet av begreppet VSI behöver beaktas då det kompletterar de strategiska materielområdena och behöver förstås för att kunna definiera dessa samt hur begreppet ska kunna tillämpas i sin egen rätt. Strategiska materielområden bedöms i hög grad påverka upphandlingar och produkter. Med ett närmare Nato-samarbete, och då speciellt inom Norden, blir det viktigt med samsyn med Finland och Norge avseende detta begrepp och dess utmaning och möjligheter.

Utredningen pekar ut de tre nuvarande VSI som strategiska materielområden. FMV konstaterar dessa är i sig olika och behöver definieras var för sig gällande långsiktiga inriktningar, ambitionsnivå och beräknad ekonomisk omfattning. FMV kan även se behov av ytterligare strategiska materielområden och det måste därför definieras en process för hur dessa kan skapas och utvecklas. Strategiska materielområden kan hanteras såväl nationellt som internationellt och bör vara kopplade till ett specifikt förmågebehov och att det finns en stark svensk position inom området.

13.21 Staten ska genom dialog med företag identifiera och nyttja marknadens möjligheter

Utredningen förespråkar av flera skäl en bred dialog med marknaden. Det är positivt och något som FMV i stor utsträckning redan gör. Dialog med aktörer på aktuella marknader skapar förutsättning till en bättre materielplanering och upphandling. All dialog med marknadens aktörer förutsätter dock att detta sker i enlighet med upphandlingslagstiftningen och de grundläggande principerna för upphandling.

15 Utredningens övriga förslag och rekommendationer

Förslag om uppdrag och rekommendationer finns i utredningens kap 15. Sammantaget föreslår utredningen tio förslag och rekommendationer som ska bidra till strategins genomförande och säkra förutsättningarna för materieförsörjningen.

15.1 Förslag till stöd för strategin

15.1.1 Krigsplanering av personal inom företag

FMV tog under 2022 initiativ till åtgärder för att säkerställa bemanningen av kritiska kompetenser och verksamheter inom myndigheten för att bibehålla leveransförmågan vid höjd beredskap. I mars 2022 gavs samtliga Verksamhetsområden på FMV i uppdrag att identifiera företag som de har uppdrag hos och är avgörande för Försvarmaktens förmåga vid höjd beredskap.¹ Beslutet var ett första steg på en fortsatt dialog om krigsplacering av personal vid identifierade företag. Utredningens förslag om uppdrag till FMV kan med andra ord betraktas som genomfört.

15.1.2 Kompetens inom kritiska teknikområden

FMV bejakar utredningens förslag att identifiera kritiska teknikområden.

Utredningen ger inga exempel på vilka teknikområden det skulle kunna röra sig om, detta lämnas åt myndigheterna att identifiera. Begreppet teknikområden ligger nära de befintliga FoT-områdena² men de skulle behöva kompletteras med civilt drivna teknologier.

Kopplingen mellan teknikområden med behov av inhemsk kompetens och strategiska materielområden behöver utredas och definieras för att bygga hållbara teknikförsörjningskedjor. Utredningen menar att det kan finnas överlapp mellan strategiska materielområden och kritiska teknikområden. Skillnaden mellan dem är bland annat att kritiska teknikområden handlar om att utveckla *inhemska* kompetens. Detta betonas inte för strategiska materielområden. Dessutom ska för strategiska materielområden bestämmas långsiktiga inriktningar, ambitionsnivå och beräknas ekonomisk omfattning. Dessa krav föreslås inte för kritiska teknikområden.

15.1.3 Översyn av exportstöd och -främjande

Det bör i detta sammanhang understrykas att den exportstödjande verksamheten prioriteras efter vilka åtgärder som förväntas skapa störst försvarsnytta. Försvarsnyttan definieras som bidraget till försvarets operativa förmåga och långsiktiga materieförsörjning samt fördelen för svensk försvars- och säkerhetspolitik i övrigt. Inom den anslagsfinansierade exportstödsverksamheten är stridsflyg- och ubåtsområdet mest prioriterat, tillsammans med ett fåtal andra stora materielområden. Denna prioritering är dock inte en följd av de potentiella exportaffärernas monetära storlek. Dock är de områden som utpekats som VSI och där export är förknippad med stor försvarsnytta samtidigt områden där materielanskaffningarna till sin natur är stora och kostsamma. Det finns andra materielområden där enskilda exportprojekt även de uppgår till mångmiljardbelopp, till exempel fordonsområdet, eller som över tid ackumuleras till liknande belopp, såsom exporten av granatgevär. Detta innebär dock inte att dessa områden för den skull prioriteras inom den exportstödjande verksamheten, utan det är den sammanvägda bedömna försvarsnyttan som styr.

¹ 22FMV579-61:1, Beslut om uppdrag till industrin att säkerställa kompetenser och verksamhet avgörande för Försvarmaktens förmåga vid höjd beredskap.

² Vad FoT-områden är framgår av Inriktning av Försvarmaktens forskning och utveckling 2023-2025 (IFoU 23), FM2021-21469:1.

FMV ser därför inget behov av att se över bedömningsgrunderna för försvarsnytta utöver den kontinuerliga utveckling som sker inom ramen för det befintliga analys- och prioriteringsarbetet. FMV ser det även som viktigt att FMV och Försvarsmakten gör sin egen prioritering med utgångspunkt i respektive myndighets uppdrag.

FMV håller även för närvarande på att i enlighet med gällande regleringsbrev se över hur exportfrämjandet skall utökas och utvecklas. En översyn av behovet av resurser för exportstöd och exportfrämjande bejakas.

15.1.4 Översyn av stöd till små och medelstora företag för deltagande i Europeiska försvarsfonden

Det är känt att små företag i allmänhet har sämre förutsättningar att sätta sig in i regelverk och att söka samarbetspartner. Den samlade administrationen för att delta i eller ansöka till EDF kan vara betungande. I styrgruppen för EDF-kontoret har åtgärder för att bredda deltagandet diskuterats.

Det utredningen kallar ”resursförstärkningar” skulle kunna vara stöd för att skriva projektansökningar, i form av finansiellt stöd eller rådgivning. Denna typ av stöd förekommer i andra länder. FMV bejakar förslaget till översyn.

15.1.5 Etablering av innovationsprogram för teknikområden som är gemensamma för civil och militär verksamhet

FMV bejakar förslaget att etablera innovationsprogram som är gemensamma för civil och militär verksamhet. FMV anser dock att ansvaret för att initiera och förvalta ett sådant program bör ligga på Vinnova. FMV och Försvarsmakten bidrar framförallt med erfarenheten av de relevanta teknik- och förmågebehoven medan Vinnova har en bättre uppbyggd kontakt med universitet och högskolor samt övriga företag för att på ett bra sätt kunna styra utlysningar. Det är viktigt att det finns bra samverkan mellan försvarsmyndigheterna och Vinnova, men också att det är tydligt att Vinnova har denna uppgift.

15.1.6 Behov av analyser och underlag

Förslaget att Totalförsvarets forskningsinstitut med stöd av Försvarsmakten och FMV utarbetar metoder för att beskriva, definiera ambitionsnivåer för och beräkna ekonomisk omfattning av strategiska materielområden kan leda till större tydlighet om vad ett strategiskt materielområde är och ge underlag för kunskapsbaserade beslut, prioriteringar och val avseende de utpekade områdena. FMV bejakar förslaget. FMV som upphandlande myndighet behöver ha en framträdande roll i ett sådant uppdrag.

15.2 Övriga rekommendationer

15.2.1 Ett utvecklat nordiskt samarbete kring försörjningssäkerhet

Utredningen rekommenderar att FMV inventerar behovet av krishandelsavtal för att säkerställa inhemsk produktionsförmåga för det militära försvarets behov.³ FMV noterar att Nordefcos security of supply-annex redan finns och uppdraget kan tolkas som att det handlar om att bygga vidare på FMV arbete inom det. FMV bejakar förslaget att inventera behovet.

³ SOU 2022:24, s.349.

Utredningen föreslår vidare att FMV uppdras att i samverkan med branschorganisationen SOFF utveckla samverkansformer för att säkerställa Sveriges förutsättningar att prioritera leveranser till de nordiska länderna.⁴ FMV bejakar till del förslaget men anser att mellanstatliga överenskommelser behöver etableras innan samverkan sker med aktuella individuella företag och relevanta branschorganisationer. Befintliga mellanstatliga samarbeten bör utnyttjas i det nordiska samarbetet.

15.2.2 Utvecklad samverkan inom staten vid större materielanskaffningar

Anskaffning och samordning med andra statliga myndigheter sker redan idag men skulle som utredningen föreslår kunna utvecklas ytterligare. I det omvärldsläge som råder kan det dock vara en utmaning att samordna och synkronisera när tiden är en viktig faktor och marknaden har svårt att få fram tillräckliga kvantiteter. Här behöver ytterligare analys göras av berörda myndigheter om hur information om planerade anskaffningar ska kunna spridas på lämpligt sätt för att fånga in behov hos andra myndigheter i god tid. FMV har mycket god upphandlingskompetens men ett utökat uppdrag även för andra myndigheters upphandlingar kräver utökade resurser. FMV noterar också att i enlighet med myndighetens instruktion ska särskild hänsyn tas till de brådskande förhållanden vid höjd beredskap och mobilisering samt i fredstid när Sveriges territoriella integritet ska hävdas. Detta innebär att FMV kapacitet vid högre beredskapsnivåer kommer att fokuseras till Försvarsmaktens behov och utrymmet för stöd till andra myndigheter kommer sannolikt minska om inte regeringen beslutar om ett utökat uppdrag till FMV och att resurser i så fall tillförs.

15.2.3 Hemlighållande av patentansökningar och patent vid höjd beredskap och ytterst i krig

FMV noterar att både Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar och PRV har identifierat risken att hemliga patentansökningar och patent offentliggörs och bejakar därför översynen.

15.2.4 Finansiella villkor som möjliggör tillväxt

FMV bejakar utredningens rekommendation att regeringen ser över de finansiella villkoren för myndigheterna. En ökad flexibilitet i anslagskredit och anslagssparande motsvarande det som Trafikverket har skulle vara positivt för materieförsörjningen. Detta ligger också i linje med Försvarsmaktens och FMV 16 mars-underlag.⁵

16 Konsekvensanalys

16.2 Övriga förslag och rekommendationer

Utredningens rekommendation om utvecklad samverkan inom staten vid större materielanskaffning där man skulle kunna utnyttja FMV kompetens för att stödja andra myndigheter med upphandling bedöms kosta 0,4 mnkr. FMV bedömer att kostnaden för myndigheten kan vara betydligt större beroende på omfattning på anskaffningar samt i vilken mån FMV tar ut avgift för det genomförda arbetet.

⁴ SOU 2022:24, s.349.

⁵ FM2021-19703:10 Försvarsmaktens svar på regeringsuppdrag om stärkt förmåga.

Beredning av ärendet

I den slutliga handläggningen har överdirektör Eva Hagwall, chef Juridik- och säkerhetsstaben Anders Sjöborg, chef Ekonomistaben Henrik Gaunitz, chef Verksamhetsområde Armé Jonas Lotsne, chef Verksamhetsområde Marin Patric Hjort, chef Verksamhetsområde Flyg Ingela Mathiasson, chef Verksamhetsområde Ledningssystemmateriel Rebecca Ihrfors, chef Verksamhetsområde Log Jennifer Skjäl-Lundgren, chef Verksamhetsområde Marknad & Inköp Anja Clausin, chef Verksamhetsområde Test & Evaluering Johan Axelsson och chef Ledningsstaben Mikael Frisell deltagit, den sistnämnde som föredragande.

Försvarets materielverk

Göran Mårtensson
Generaldirektör

Mikael Frisell
Chef Ledningsstaben

Sändlista

Försvarsdepartementet: fo.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till josefin.grennert@regeringskansliet.se

Ej Sekretess

Remissvar

Datum
2022-10-28

Diarienummer
22FMV5530-2

Ärendetyp
1.3
Sida
13(13)

Kopia till (FMV)

Ledningsstaben

PoC Fö, Ledningsstaben

Juridik- och säkerhetsstaben

Ekonomistaben

HR- och kommunikationsstaben

IT-staben

VerkO Armé

VerkO Marin

VerkO Flyg

VerkO LedM

VerkO Log

VerkO Marknad & Inköp

VerkO Test & Evaluering

Arkiv (original)